



Станислав ПЕТКОВСКИ

„

Eden odnos, ako ne napreduva za edna godi na, nema kapacitet za napredok!

”

Во природата, но и во општествениот живот на човекот, важат одредени природни закони кои му овозможуваат на живиот организам да преживее. Активноста (а за некои борбата) за преживување се нарекува опстанок. Во природата важат природните закони каде што слабиот, или онаа единка која има одредени телесни потешкотии, со кои се разликува од својот вид и е со намалена способност и за репродукција и за преживување, умира, станува плен на други и при тоа доаѓа до природна селекција.

Општествениот живот на човекот, или поточно неговата општествена организација, од нејзиниот почеток (или настанување) имала сличен тип на уредување, каде што немало место за слабите, инвалидите или "умоболните". За среќа, во одредени тогашни општества "умоболните", поради нивното специфично однесување, биле третирали како знак од Бога, како нешто свето и ги уживале и правата и заштитата од таа заедница. Во други општества, тие биле третирали со страв и со гнев, па биле тортурирани, или наједноставно (а во тоа време "хумано") ги сместувале во установи - азил, што подалеку од општествените случувања.

Од аспект на опстанок, природна селекција и преживување, се одредува и степенот на развој на едно општество. Во општества каде што степенот на природна селекција е очигледен, каде што оној кој е појак, побогат, или поподготвен да елиминира, или да убива, напредува и си овозможува поудобен и подобар живот. Таквите општества не се демократски, тие се на низок степен на општествен развој и не станува збор за граѓански права, еднаквост, слобода и др. Така, урбаните средини во тие општества се урбана џунгла во која важат слични закони како Дарвиновите во вистинските џунгли. Разликата е само во контекстот и во примената на други вештини.

Последниве 15 години од транзицијата, кај нас и во повеќето источноевропски држави, со распаѓањето на дотогашниот систем, во меѓупросторот, отргнати од својата банална летаргија и колективна "уравниловка", граѓаните се најдоа во виорот на "примарната акумулација на капиталот" каде експлицитно важеа законите, а имплицитно "прави сè, дозволено е сè... ако не те фатат", а ако те фатат "сè има своја цена". Ретко

ше видливата агресивност, беше манипулацијата и лажењето поради што многу семејства останаа без пари, без дом, без некој од своите најблиски.

Законите сè повеќе стануваа само рамка во која се движи "природната селекција", а не мерка. Особено хиперпродукцијата на законите, нивната промена, дополнување и амандмани, уште повеќе оставаа впечаток дека "сè е можно" и дека законите се релативни, а и така не траат долго. Во софистицираните општества одредени закони се во употреба уште од настанокот на државата. Кај нас, и Уставот е предмет на пазарење, промена, договарање и може да се промени од условите на краткорочните политики.

Во недостаток на вистински решенија за заштита на своите граѓани, граѓаните се организираат во лоби групи, групи и

КОЛКУ Ч ВО М

организации во кои важат малку закони, но извршни и непроменливи. Дисбалансот на ваквите појави ги "повампирија" употребата на оружјето, "крвната одмазда", апатијата и дистанцата од "СЕ".

Оние заедници и групи кои успеваат во овој период да се организираат добро и брзо, со препознатливи водачи, успеваат да "преживеат", а другите ги третираат како "предмет на трудот", "поле за работа", "овчички", "маса" и сл.

ВО УСЛОВИ НА СЕКОЈДНЕВНИ УБИСТВА, НАСИЛСТВА, ИЗМАМИ, ПРОНЕВЕРИ И КРАДЕЊА, ВО ТИЕ ПРОМЕНИ ОПШТЕСТВОТО НЕМА ВРЕМЕ ДА МУ СЕ ПОСВЕТИ НА ОДРЕДЕН НАСТАН, А НЕ ПАК ДА ГО АНАЛИЗИРА. НЕМА ВРЕМЕ ЗА АНАЛИЗА, ОСУДА И НАЈПОСЛЕ ЗА СООДВЕТНА КАЗНА. ПРОГОНИТЕЛОТ (АГРЕСИВЕЦОТ) ОПРАВДАНО НЕ ОЧЕКУВА КАЗНА, СМЕТА ДЕКА Е ДОВОЛНО ТОА ШТО Е ПОЈАК, ДЕКА Е ПОДОБАР И ПОЈАК ОТИ "ОДЛУЧИЛ" ДЕКА МОЖЕ ДА УБИЕ. ВО ВАКВИ УСЛОВИ НА СЕОПШТА "ПРИРОДНА СЕЛЕКЦИЈА", ДУРИ И НЕКОИ ПРОГОНУВАНИ, НЕ МОЖЕЈЌИ ДА НАЈДАТ ИЗЛЕЗ, СТАНУВААТ ПРОГОНИТЕЛИ, ДУРИ И ПОУБИСТВЕНИ И ПОМОРБИДНИ ОД НИВНИТЕ ПРОГОНИТЕЛИ.

кој од ова остана на страна, било како главен актер, било како жртва на главните актери. На овој и на оној начин сите ние сме засегнати со силината на повторно оживеаниот опстанок, во кој нема места за "слабите" (читај: чесните, хуманите, чувствителните, наивните, неагресивните, мирољубивите, принципелните...).

Помошна активност, која ја заменува-

Во останатиот неорганизиран дел царуваат апатија и нереален оптимизам речиси на ниво на фантазија за "подобро утре" сè додека не се соочат со силината на сопствениот опстанок. Терцијарен резултат е видлив во ерозија на моралните и на естетските вредности, појавата на ментални болести, појавата на психосоматски болести и зголемувањето на потребата за бегство, овде "отчитана"

како желба за "туѓина", како излез. Ова последново всушност е и рационален избор на место во кое важат напредни општествени закони и умор од опстанокот, со целата чест кон Дарвин.

Неказнети злосторства, неказнети проневери, кражби и осиромашување на илјадници семејства, неосудени лажења, измами и малтретирања, само уште повеќе укажуваат на степенот на недостаток на општествена мерка и функционирање на "природната селекција" во општествени услови.

Во вакви услови, секој на секого му е непријател и секој кој нешто ќе заработи или добие, другите го третираат како да го зел од нив и дека само се намалува можноста и тие да добијат нешто.

Така, видливата агресија и невидливата агресија - потиснатиот гнев - кој се огледува во апатичното и дистанцира-

ното однесување, стануваат доминантни начини за социјално партиципирање во општествата чие уредување се "спуштило" до ниво на опстанок и природна селекција.

Појавата речиси секој ден да има по некое убиство, кои добиваат и форма на медиумска атракција и секојдневен фолклор, стануваат прифатливи како еден нормален секојдневен сончев ден. Во услови на секојдневни убиства, насилства, измами, проневери и кражби, во тие промени општеството нема време да му се посвети на одреден настан, а не пак да го анализира. Нема време за анализа, осуда и најпосле соодветна казна. Прогонителот (агресивецот) со полно право не очекува казна, смета дека е доволно тоа што е појак и дека е подобар и појак човек, оти "одлучил" дека може да убие. Во вакви услови на

сеопшта "природна селекција", дури и некои прогонувани, не можејќи да најдат излез стануваат прогонители, дури и поубиствени и поморбидни од нивните прогонители. Оние кои не умеат на ваков начин да ја доживеат катарзата и да се спасат од прогонителите, остануваат на перифериите на општествените случувања, заедно со своите креативни и позитивни потенцијали, од кои има потреба една општествена заедница за да напредува.

Убиството веќе се казнува од 5 до 12 години, и тоа за оние кои биле наивни или неспособни, или афективни да ги "фатат". Финансиско упропастување на стотици луѓе, илјадници семејства, значи за милионски суми, повторно казната е од 1 до 10 години. Од друга страна, пак, за да се овозможи казна за одредено дело, потребна е легална постапка, професионална процедура, применета наука и најпосле материјални докази и сведоци. Но, колку "природната селекција" и "опстанокот" влијаат, пред сè, на сведоците? Кој нив би ги заштитил ако нивното сведочење некогаш го однесе в затвор на кратко, а останува дека тие "ниту криви, ниту должни" предизвикале бес кај бесниот. Колку влијае моќта како таква (со сите својства од статусна до парична) на процедурата, кој ќе се грижи за оние кои ја спроведуваат процедурата, како да бидат заштитени од агресија. И, доаѓаме до еден очигледен парадокс, кој дополнително ја одредува цената на "животот" во Македонија. Тоа е дека сме мала држава во која нели "сè се знае", а има парадокс, оние кои се сведоци за правдата и оние кои чесно ја спроведуваат процедурата, не можат да се скријат или да се заштитат, додека оние кои убиваат или предизвикале болка на илјадници не е можно "да се најдат". Но, за од надвор да изгледа дека сепак има "ред и закон", некој губитник кој ограбил трафика, скршил излог, или трапаво проневерил малку поголема сума "веднаш" се пронаоѓа и се казнува.

Кога би се впуштиле во статистичка анализа на броеви, дела и неразрешени дела, ако една третина од убиствата остануваат неоткриени, а казните за убиства се од 5 до 10 години, се доаѓа приближно до бројка која е блиску до 5. Произлегува дека во Македонија, за да се одземе нечиј живот, чини 5 години од сопствената слобода. Ако се цени само по ваква анализа, да не говориме за финансиското и за егзистенцијалното "упропастување" на цели семејства што, исто така, драматично влијае на нивните животи, произлегува дека во Македонија животот е евтин.

Пишувањето за ваквата состојба, всушност немам илузии дека нешто ќе предизвика, но парафразирајќи го Виктор Франкл, ова може да биде само "безшумна голема потреба за смисла" и огледало на нашата реалност. Така, не е за чудење што младите сакаат во Нов Зеланд, Австралија или Канада, или најпосле во квалификувани прогонители.

ИНИ ЕДЕН ЖИВОТ АКЕДОНИЈА?

